

музей - Краков. База за бъдещи изследвания би могла да бъде и кореспонденцията на Садък паша от Сливен през 1867-1868 г., съхранявана в архива на Румънската академия на науките.

Променените условия след Кримската война насочват българското освободително движение към нови пътища, към нова организация, към нов етап на борбата за национална свобода. Те са форма на политическа активност, до която се достига поради кулминационното развитие на възрожденските процеси и утвърждаването на Георги С. Раковски като водеща личност, способна да възглави революционното движение. Макар Българският въпрос да е пренебрегван в дипломатическите комбинации по уреждане на политическата криза, революционното брожение сред българите, опитите им да организират и изпратят чети в България, не остават незабелязани, включително и от турските власти. Създали се благоприятни условия за поредното активизиране на освободителните борби на подвластните християнски народи неминуемо безпокоят Високата порта.² Трудностите, които среща турското правителство с потушаването на Критското въстание, героизмът на въстаниците, натискът на европейските държави за реформи в балканските провинции на Османската империя, принуденото примирение на султана с извършените в Румъния промени и също наложеното от Европа изтегляне на турските гарнизони от Сърбия - всичко това се схваща от поробените народи като израз и белег за слабостта на Турция. Расте патриотическото възбуждение и в българските земи, в които Сливенският край заема особено място.

Стратегическото местоположение на Сливенския санджак, революционните прояви там от миналото предопределят особеното внимание към дислокацията на турските въоръжени сили в района. Задачата на разположения през 1866 г. в Сливен казакалай на Михаил Чайковски - Мехмед Садък паша - е да възпрепятства преминаването на българските чети на юг от Стара планина и да охранява района между Сливен и Черно море. Петте ескадрона казаци и двата ескадрона драгуни са подпомогнати от един табор редифи.³

Първата среща на сливенци с казациите е в началото на 1856 г. когато, ако се вярва на "Цариградски вестник", "жителите тичаха да гледат тая християнска султанова войска. Мнозина от българите имаха в нея кой брат, кой друг роднина". Чорбаджиите от града подарили на казакалая 500 аршина шаяк. През януари и февруари с.г. 27 младежи от Сливен попълват трите казашки ескадрона.⁴ Това първо пребиваване на Садък паша в Сливен е белязано повече с любопитство, с възхищение от красивите казашки униформи, от възможността българи да носят оръжие макар и в ролята на пазители на Османската империя.

Настаняването на казакалая в Сливен през 1866 г. е обусловено както от стратегически съображения, така и от опитността му в усмирителна експедиция в Сирия, където той се справя успешно с размириците между мюсюлмани и християни. Не е без значение и постепенната еволюция на Михаил Чайковски от заслужил полски патриот, участник в освободителната борба на народа си и енергичен последовател на княз Адам Чарториски, към все по-примирителна политическа